

падкова упаўшы пярсыцёнак або згаслая вянчальная сьвечка прадвесіць разнастайныя няшчасыці, цяжкае жыцьцё ў шлюбе або раннюю съмерць аднаго з супругаў. Распаўсюджаны і забабоны, што той з бяручых шлюб, хто першым уступіць на раскладзены рушнік, будзе усё жыцьцё кіраваць у сям'і, а чыя сьвечка пасыля таемніцы апыненца карацей, той і раней памрэ. Некаторыя лічаць, што нельга браць шлюб у траўні, пераймаючы назве гэтага месяца ў некаторых мовах: “май” - “будзеш потым усё жыцьцё мучыцца!”.

Усе гэтыя выдумкі не павінны хваляваць сэрцы, бо іх творца - сатана, названы ў Евангельлі “бацькам хлусьні”. А да выпадковасцяў (напрыклад падзеньне пярсыцёнка) трэба ставіцца спакойна - усялякае бывае.

КАНОН АБ ЖАДАЮЧЫХ УЗЯЦЬ ШЛЮБ ДРУГІ РАЗ

Царква глядзіць на другі шлюб неўхваляльна і дапушчае яго толькі па ласцы да чалавечай нямогласыці. У дасьледаваньне аб другашлюбных дадаюцца дзьве пакутныя малітвы, няма пытаньняў аб дабраахвотнасці волевыяўлення. Такі чын здзяйсьняецца ў выпадку, калі і жаніх, і нявеста уступаюць у шлюб у другі раз. Калі адзін з іх бярэ шлюб упершыню, здзяйсьняецца звычайны чын шлюбу.

БРАЦЬ ШЛЮБ НІКОЛІ НЕ ПОЗНА

У бязбожны час мноства шлюбных пар утварылася без дабраслаўлення Царквы, Але бывае, што нявенчаныя супругі усё жыцьцё захоўваюць вернасць адзін аднаму, выхоўваюць дзяцей і унукаў у міры і згодзе.

Царква ніколі, не адмаўляе ў дабрыні таемніцы, нават калі супругі знаходзяцца на схіле гадоў. Як съведчаць шматлікія сьвятары, тыя пары, якія бяруць шлюб у немаладым узросці, парой ставяцца да таемніцы шлюбу сур'ёзней, чым маладыя людзі. Пышнасць і урачыстасць вернасці вясельля ў іх замяняецца глыбокай павагай і трапятыннем перад величчу шлюбу.

ЧАЛМУ ТРЭБЛ БРАЦЬ ШЛЮБ

ЛЬВОЎ
л.Б 2007

Парафія свт. Кірила Тураўскага, г.Львоў

Перакладзена і адаптавана съвятаром Сяргукам Горбікам,

Біблейныя тэксты пададзены згодна перакладу

спадара Васіля Сёмухі

Дабраслаў, Госпад, працу нягоднага слугі Твойго

льнікамі аднаго дзіцяці. Шчыра гаворачы, кананічных перашкод да гэтага няма, аднак у цяперашні час дазвол на такі шлюб можа быць атрымана толькі ў кіруючага архірэя.

Нельга браць шлюб тым, хто даў раней манаскія зарокі або прыняў пасьвячэнне ў съвятарскі сан.

У нашы дні Царкву не зьдзясьняе дазнаньня аб паўналецьці, псіхічным і фізічным здароўем жаніха і нявесты, добраахвотнасці іх уступа ў шлюб, бо гэтыя умовы абавязковыя дзеля рэгістрацыі грамадзянскага саюза. Зразумела, схаваць ад прадстаўнікоў дзяржаўных органаў тыя або іншыя перашкоды да шлюбу можна. Але немагчыма падмануць Бога, таму галоўнай перашкодай дзеля здзяйснення пазапраўнага шлюбу павінна стаць сумленьне жадаючых узяць шлюб.

Адсутнасць бацькоўскага дабраслаўлення на шлюб з'яўляецца вельмі сумным фактам, аднак у выпадку паўналецьця жаніха і нявесты яно не можа перашкодзіць шлюбу. Акрамя таго, часта бацькі-атэісты пярэчаць менавіта царкоўнаму шлюбу, і ў такім разе бацькоўская дабраслаўлення можа быць заменена съвятарскім, лепш усяго - дабраслаўленням духоўніка хоць бы аднаго з супругаў.

ШЛЮБ НЕ ЗДЗЯЙСНЯЕЦЦА:

на працягу усіх чатырох шматдзённых пастоў;

- падчас Сырнага тыдня (масъленицы);

- на Съветлам (Велікодным) Тыдні;

- ад нараджэння Хрыстова (25 сінегня) да Вадохрышча (7 студзеня);

- напярэдадні двудзясятых съвятаў;

- па аўторках, чацвяргам і суботам на працягу усяго году;

- Пад час жорсткага пасту прад съвятамі Адсячэнні галавы Яна Хрысціцеля і Узвядзенны Крыжа Господа);

- напярэдадні пасадных храмавых дзён (у кожным храме - свае).

Пры надзвычайных абставінах выключэнне з гэтых правілаў можа быць зроблена па дабраслаўленні кіруючага архірэя.

ЗАБАБОНЫ, ЗЬВЯЗАНЫЯ З ШЛЮБАМ

Перажыткі паганства даюць аб себе памяць разнастайнымі забабонамі, якія захоўваюцца ў народзе. Так, існуе павер'е, што вы-

бываецца чын вянчаньня. Згодна праваслаўнай традыцыі, калі ў адзін дзень вянчаюцца некалькі параў, кожную пару вянчаюць асобна, у парадку чэргі. Чакаючы сваёй чэргі трэба захоўваць годны спакой і маліцца. *Памятайце: Царкоўны статут забараняе адначасна вянчаць некалькі параў! Сучасная практика Расейскай Праваслаўнай Царквы і некаторых іншых праваслаўных юрысдыкций вянчаць адначасна неклькі параў ёсьць парушэннем канонаў!*

Госыці, згодна беларускай праваслаўнай традыцыі, прысутнічаюць на Літургіі. Але, калі маецца нейкія перашкоды, могуць прыйсці і непасрэдна на чын вянчаньня.

Заручныя пярсыцёнкі патрэбна раней перадаць съятару на асьвячэння і дзеля пакладанья на пасад.

У нявесты абавязкова павінен быць галаўны убор - вэлюм або хустка; касьметыка і упрыгожваныні - альбо адсунтніца, або ў мінімальнай колькасці. Абавязковыя нацельныя крыжыкі дзеля абодвух супругаў. Кожная пара мусіць мець дзвіух съведкаў, у некаторых праваслаўных юрысдыкциях альбо мясцовых радыцыях, съведкі трymаюць вянцы над галовамі бяручых шлюб.

ЦАРКОЎНА-КАНАНЧНЫЯ ПЕРАШКОДЫ ШЛЮБУ

Умовы зьдзясьненія шлюбу, усталяваныя грамадзянскім заканадаўствам і царкоўнымі канонамі, маюць значныя адрозненіні, таму не усякі грамадзянскі саюз, зарэгістраваны ў ЗАГСе, можа быць асьвячоны ў таемніцы шлюбу.

Царквой не дапушчаецца чацвёрты і пяты шлюбы; забараняецца уступаць у шлюб асобам, знаходзячымся у блізкіх ступенях свяцтва. Царква не дабраслаўляе шлюб, калі адзін з уступабных у яго (альбо абодва) аб'яўляе сябе перакананым атэістам, прыйшоўшым у храм толькі па патрабаваньні супруга альбо бацькоў. Нельга браць шлюб нехрышчоным.

Нельга вянчаць шлюб, калі адзін з маладых фактычна знаходзіцца ў шлюбе з іншай асобай.

Забараняецца шлюб паміж кроўнымі сваякамі аж да чацвёртай ступені свяцтва (гэта значыць з траурадным братам альбо сястрой).

Старажытная набожная традыцыя забараняе шлюбы паміж хроснымі бацькамі і хрысьнікамі, а таксама паміж двума успрыманы

НЕАБХОДНАСТЬ ЦАРКОЎНАГА ШЛЮБУ

Шлюб ёсьць таемніца, у якой пры вольным, прад святаром і Царквой, абяцаныні жсаніхом і нявестай узаемнай шлюбнай вернасці, дабраслаўляеца іх шлюбны саюз, як выява духоўнага саюза Хрыста з Царквой, і просіца ім дабрыня чистай аднаўшнасці да дабраслаўленага нараджэньня і хрысьціянскага выхавання дзяцей.

Праваслаўны катэхізіс

Цяпер, нягледзячы на паўсюднае і масаве вяртанье людзей да Праваслаўя, нажаль, часта прыходзіцца сутыкацца з даволі абыякавым стаўленнем сучасных хрысьціяну да царкоўнага шлюбу, нярэдка з поўным неразуменнем яго сэнсу і неабходнасці.

Паводле вучэння Царкве, шлюб ёсьць усталяваная Богам таемніца, якая асьвячае шлюбныя адносіны, робіць шлюбны саюз непарыўным, ускладае на уступаючых у шлюб абавязак клапаціцца адзін аб адным, як аб самім сабе, і выхоўваць сваіх дзяцей у духу веры і хрысьціянскай маральнасці. 19 стагодзідзяў хрысьціянскі сусьвет веры ў шлюб як у таемніцу, прызнаваў яго абавязковую сілу, - і як мала было выпадкаў да разводу паміж мужамі, а аб шлюбе так званым грамадзянскім і мовы не было. Сужыцьцё без царкоўнай дабраслаўленіні лічылася найвялікшым злачынствам, і асобы, яго дапускаўшыя, падвяргаліся дакорам і пагардзе грамадства.

І вось падчас ганення на Царкву ў савецкі час царкоўны шлюб паўсюль быў выцесьнены грамадзянскім. Бязбожнае грамадства сфармавала і адпаведнае дачыненне да шлюбу. Які вынік? На нашых вачах то муж пакідае сваёй жонку, то жонка зьбяжыць ад мужа, - і гэтыя карціны ні ў каго не выклікаюць здзіўленыні. А “вольны” (ад усялякай маралі) Захад як бы гаворыць: гэта яшчэ не мяжа, развод варта лічыць справай не толькі дапушчальнай, але і карыснай. “Нядрэнна бы раз у 7 гадоў зъмяніць фрызуру і мужа, - рапаяць сваім кліенткам амерыканскія псіхолагі, - гэта прынясе новыя адчуваньні ў ваша жыццё”.

У сувязі з гэтым узынікае пытаньне: ці утрымоўвае наогул у са-

бе грамадзянскі шлюб неабходныя умовы устойлівага шчасльвага шлюбу?

Каб шлюб, які разумееца ў яго праўдзівым значэнні, мог быць сапраўды шчасльвы, для гэтага неабходна каб уступаючыя ў шлюб стала захоўвалі пачуцьцё яго высокай годнасці і не выпускалі з думак правоў і абавязкаў, асьвячоных шлюбам. Гэта - узаемнае каханье ў шлюбе і павага, гэта - не гарачае каханье, хутка мінувае, а каханье, заснаваная на страху Боскам, каханье ў выяву Хрыста да Царквы, таму Апостал і заклікае: “*Мужы, любіце сваіх жонак, як і Хрыстос палюбіў Царкву і аддаў Сабе за яе*” (Эф. 5:25).

Такім чынам, муж, па вучэнні слова Боскага, павінен кахаць сваю жонку, як Хрыстос любіць Царкву, г..з. кахаць нязъменна да канца жыцця, кахаць да гатовасці пакутаваць і памерці за яе, кахаць і ў тым выпадку, калі бы жонка і не кахала яго, кахаць, каб каханьнем прытуліць яе да сабе. Такое каханье здольная перанесьці усе нягody ў жыцці, у стане загладзіць і непадобнасць харастваў, і рознасць вонкавых якасцяў, і розныя недахопы і інш.

З іншага боку, жонцы разам з каханьнем да мужа павінна быць уласціва падпарадкованье. Хоць, па вучэнню слова Боскага, мужу і дадзеная улада, але на гэтуую уладу ён павінен глядзець не як на перавагу, а як на абавязак. Першынство уручанае Богам мужу не дзеля зневажанья жонкі, не для панаванья і валадарства над ёю, а для разумнага, рахманага кіраванья домам. Ды і як уяўляеца ў Апостала гэтаа улада? Самой далікатнай, бескарыслівай, высакароднай уладай. І на самай справе, якая улада можа быць чысьцей і вышэй валадарства Хрыста над Царквой? Якое дачыненьне можа быць узынёсней таго, у якім знаходзіцца Хрыстос і Царква? Тут найцеснае свяцтва, найпоўнае духоўнае яднанье, саме справядлівае раўнанье мае рацыю, якое толькі можна уяўіць сабе, не зыненаважаючы улады і падпарадкованья.

А у шлюбе грамадзянскім ці могуць існаваць падобныя адносіны паміж мужамі нязъменна, да канца жыцця? Без сумненія, не, - аб гэтым можна судзіць па яго няпэўнасці і лёгкасці да скасаванья.

Людзям гэтага стагодзьдзя вядомы толькі запал, зразумела толькі захапленье, прыемна адно пачуцьцёвая любоў. Але хвіліны такой любові занадта кароткія і мімалётныя. І вось саюз, пазбаўлены галоўнай замацоўваючай і сцямяндржаючай яго сілы, распадаецца.

“Ад шлюбу - счастья часовае і нават выратаванье вечнае, - вучыў сьв. Феафан Самотнік. - Таму да яго прыступаць павінна не з лег-

вагай вячэраць альбо абедаць, як годна хрысьціянам”, - вымавілі старожытныя святыя і боганосьцітныя айцы на саборы. Сыцілае, поўнае глыбокай пашаны наша баліванье шлюбнае дабраславіў і Сам Госпад, асьвяціўшы шлюб у Кане Галілейскай Сваёй прысутнасцю і здзяйсьненнем першага чуду. (*Святар А. Раждесцьвенскі. “Сям'я праваслаўнага хрысьціяніна”*.)

ПАРАДЫ ЖАДАЮЧЫМ ВЯНЧАЦЦА

Каб шлюб стала сапраўдным святам, запаміナルным на усё жыццё, неабходна загадзя падбаць аб ягонаі арганізацыі. У першую чаргу, узгадніць месца і час здзяйсьненьня таемніцы.

У царквях, дзе папярэдні запіс адсутнічае, маладыя дамаўляюцца аб здзяйсьненні таемніцы непасрэдна ў дзень вясельля. Пры гэтым усталёўваецца прыблізны час шлюбу, бо шлюбы, магчыма, пачнуща толькі пасля іншых трэбаў. Таксама можна дамовіцца і з пэўным святыаром.

У некаторых праваслаўных юрысдыкцыях вянчанья не здзяйсьніцца без свядоцтва аб рэгістрацыі ў ЗАГСе, таму ў гэтых выпадках вянчанья мусіць адбывацца пасля дзяржавай рэгістрацыі.

У першыя стагодзьдзя хрысьціянства шлюб здзяйсьнялся непасрэдна за Боскай літургіяй, гэтаму адпавядае і беларуская праваслаўная традыцыя. Саўмеснае прычасціца перад пачаткам шлюбнага жыцця выключна важна. Таму маладым неабходна выкананьця усё неабходнае дзеля прычашчэння: пост, малітву, узаемнае пррабачэння.

Жадаючы годна прычасціца Святых Хрыстовых Таямніц павінен прынамсі за 2-3 дні малітўна падрыхтаваць сябе да гэтага: больш і стараньней маліцца дома раніцай і увечар, наведваць царкоўныя набажэнствы. Перад днём прычашчэння трэба абавязкова быць на вячэрній службе. Да хатніх вячэрніх малітваў дадаецца правіла да Св. Прычашчэння (яно уключае ў сябе каноны: пакутны Госпаду Ісусу Хрысту, малебны да Усясьвятой Богародзіцы, Анёлу Захавальніку, а таксама Пасльядоўнасць да Святога Прычашчэння). З малітвай злучаецца пост - устрыманье ад шчодрай ежы - мяса, яйкаў, малака і малочных прадуктаў, - а калі сямейнае жыццё ужо мае месца - устрыманье ад шлюбных адносін.

Маладым трэба прыходзіць у храм у дзень вясельля да пачатку службы, нічога не ёсьць, не піць і не паліць напярэдадні, з 12 гадзін ночы. У храме жаніх і нявеста спавядаюцца, моляцца за літургіяй і прычашчаюцца Святых Таямніц. Адразу пасля Св. Літургіі ад-

“Узвялічся, жаніх, як Аўраам, і дабраслаўся як Язэп, і памножся як Якаў, хадзі у міры і рабі ў праўдзе запаведзяў Боскіх. І ты, нявеста, узвялічся як Сарра, і узрадуйся як Рэвека, і памножся як Рахіль, вяселячися аб сваім мужы, захоўваючы межы закона, бо так дабраваліў Бог”. Затым у двух наступных малітвах: “Божа, Божа наш” і “Айцец, і Сын, і Святы Дух” святар просіць Госпада, дабраславіўшага шлюб у Кане Галілейскай, успрыняць і вянкі маладых нязабруджанымі і бязгрешнымі ў Царстве Свайм. У другой малітве, чытаемай святаром, які стаіць тварам да схіліўшых галовы маладых, гэтыя прашэнні захоўваюцца імем Усясьвяцейшай Тройцы і святарскім дабраслаўленнем.

Нарэшце, узяўшыя шлюб, муж і жонка, даюць адзін аднаму цаляванье, - і чын шлюбу сканчаецца.

Вось як усё дабравобразна і да навучанья нашага здзяйсьніяцца ў святадзействе шлюбу, як усё узносіць нас ад зямлі да нябесаў! Госпад наш Ісус Хрыстос дзеля таго і дабраваліў асьвяціць шлюбны саюз дабрынёй таемніцы, каб супругі хрысьціянскія, уяўляючы таямнічую выяву найсьвяцейшага саюза Яго з Царквой і ажыццяўляemyя дабрынёй таемніцы, упрыгожваліся богападобнымі дасканаласыцямі.

Як жа далёкі павінны быць ад нас усялякі рух нягодны, усякае слова бяздзейнае, усякая думка хітрай і нячыстая, як поўна глыбокай паshanы і уважліва мы павінны стаяць у храме ў то час, калі просіцца дабраслаўлення Гасподне дзеля новай пары, калі нябачна з намі прысутнічае Сам Госпад Ісус Хрыстос, падобна тому, як Ён прысутнічаў на шлюбе ў Кане Галілейской!

На шлюбнай урачыстасці сув. Царква дазваляе нам вясельля і радасыць, але жадае, каб радасыць і вясельля нашы былі чыстыя, святыя, годныя той вялікай таемніцы, дзеля якой яны дазваляюцца. “Шлюб і установа на ім (бяседа), - гаворыць Царква Хрыстова ў кірауніцтва нам, - са усякаю цішынёй і належнай хрысьціянам годнасцю ў славу Боскую ды бывае, не казасловамі дыябліскімі, ні скаканыям нягодным і п'янкай, што ёсьць дзеі хрысьціянам забароненныя; бо шлюб ёсьць справа святая: таксама і свята гэтае здзесьніць належыць годна”. “Шлюб павінен быць святкуючы добрагодна, хрысьціянскім чынам, а не пагanskім, без песняў кепскіх і благіх, без крыкаў, садомскае больш, чым хрысьціянскае вясельле выяўляющих; а таксама без чарапніцтва і усякіх кепскіх дзеяньняў”. “Пакліканым на шлюб належыць съціпла, сапраўды і з глыбокай па-

кадумствам, але са страхам і асьцярогай. Добрым шлюбам дабраслаўляе Бог. Таму: а) будзь набожны, адданы Богу, на Якога спадзяючыся, маліся, каб Сам Ён паслаў іншую палову, добраагаджальную Яму і выратавальную табе, бы) Шукаючы шлюбнага саюза, не плянуй благіх мэт, альбо гарачую асалоду, альбо карысьць, альбо ганарыстасыць; але - ту адну, якую Бог вызначыў, - узаемную дапамогу ў часовым жыцці дзеля вечнага, у славу Боскую і дабро іншых, у) Калі знайшоў, прымі як падарунак Божы, з падзякай да Бога, колькі з кахраньнем, столькі жа і з павагай да гэтага падарунка.

Калі выбар скончаны, павінна адбыцца спалучэння, таямнічае ад Бога зыліцы ёсць духоўна-цялавае.

Натуральны, саюз, па кахраньню, ёсьць саюз дзікі, змрочны. Тут ён чысьціца, асьвячаецца, цверазіцца па малітве Царкве Боскай дабрынёй. Цяжка самому аднаму выстаяць у саюзе дужым і выратавальным. Ніткі існасці дзяруцца - дабрыня ж непераадольная. Са-манадзейнасці небясьціечная усюды, тым больш тут... Таму пакорліва, з пастом і малітваю, прыступі да таемніцы” (“*Напісаньне хрысьціянскай маралі*”).

ШЛЮБ

Калі добрыя дзеци, адпраўляючыся ў які-небудзь невядомы дзеля іх шлях, прыходзяць да сваёй маці і просяць яе казаньня на дарогу дабраслаўлення, тады далікатная маці, шчыра дабраслаўляючы іх, якіх шчырых пачуванніяў сваіх не выяўляе, якіх сардэчных дабрапажаданніяў пры гэтым не прамаўляе! Гэтак жа робіць усялюбчая маці наша сув. Царква Хрыстова, калі пакорлівыя дзіцяці яе - названыя жаніх і нявеста - з'яўляюцца ў сув. храм Божы, шукаючы і просячы яе матчынага дабраслаўлення на невядомы дзеля іх шлях шлюбнага жыцця. Чужыя пакуль адзін аднаму, злучаючыся, па указанню кірауніка усяго Задума Боскага, у адну пару, жаніх і нявеста уступаюць, сапраўдна, у новая дзеля іх - сямейнае жыццё, і таму не ведаюць, што чакае іх наперадзе ў гэтым шлюбным жыцці: ці радасыць, спакой, альбо якія-небудзь душэўныя трывогі, скрухі. У такім разе дзеля іх патрэбна дакладнае пажаданыне, неабходна праўдзівае указаныне на будучам жыццёвым шляху. І вось сув. Царква, з любою і урачыстасцю прымаючы ў абдымкі бяручых шлюб дзяцей сваіх, сярод сваіх дабраслаўленняў якіх кранальных маленініяў не пралівае аб іх, якіх дабрапажаданніяў не узвяшчае ім! І гэтыя старанныя

маленьні свае, гэтыя дабрапажаданьня яна суправаджае урачыстымі і глыбока вызначальнымі абраадамі.

Па царкоўнаму статуце шлюб павінны быць здзяйсьнёны непасрэдна пасыля літургіі (Трэбнік), каб жаніх і нявеста поўным глыбокай пашаны маленінем пад час літургіі, ачышчэннем сябе праз таемніцу пакаяння і прычашчэння найсвяцейшых Цела і Крыві Хрыстовых годна прыгатаваліся да прыняцца дабрыні таемніцы шлюбу.

Першая частка таемніцы шлюбу - заручыны.

Жаніх у сьв. храме становіцца па правым, а нявеста па левым баку, - так выконваецца Богам узаконены чын і дабрагоднасьць: муж - галава жонкі і ў парадку стаянья першынствуе прад сваёю жонкаю. Два пярсыцэнка дзеля заручын лежаць зблізу адзін аднаго на сьв. пасад у адзнаку таго, што дяручыя шлюб даручаюць свой лёс волі Задуму Боскага і ад Господа, ад Яго сьв. пасаду просяць дабраслаўлення на свае заручыны. Жаніх і нявеста тримаюць у руках запаленая сьвечкі, чым съведчаць, што і падахвочваныні да шлюбу ў іх самыя съветлыя, чыстыя, вольныя ад заганных разылі-каў, што шлюб ёсьць справа чистая, съятая, якая не баіцца съвята, як баяцца гэтага съвята грэх і загана. Як съветла і ярка гараць сьвечкі - так съветная, чистая і цнатліва павінна быць у бяручых шлюб душа; як палымяна гараць сьвечкі - такім палымяным каханьням яны павінны гарэць усё шлюбне жыцьцё адзін да аднаго, да сьв. Цэрквы, іх дабраслаўляючай.

Самыя далікатныя бацькі не могуць пажадаць найлюбым дзе-циям сваім столькі выгод, колькі просіць ім у Бога сьв. Царква пры здзяйсьнені таемніцы шлюбу. Ледзь толькі жаніх і нявеста уступілі ў храм Божы дзеля просьбы дабраслаўлення сябе з вышыні ў шлюбнае жыцьцё, сьв. Царква адразу жа пачынае уздымаць свае маленіня да Господа, дзе просіць Яго аб бяручых шлюб, каб ім абодвум: *падаў Госпад дзяцей дзеля працягу роду; каб паслаў ім каханья дасканалага, міrnага і ўзаемнадапаможнага; каб захавацца ім у адзінай думнай і моцнай веры; каб дабраслаўлення было ім на годнае і набожнае жыцьцё; аб тым, каб Госпад Бог падараваў ім шлюб годны і ложа нябрывідотнае.*

Затым съятар бярэ з пасаду пярсыцэнкі і ускладае на безназоўныя пальцы правай рукі жаніху і нявесыце.

Узяўшы перш пярсыцёнак жаніха, ён тройчы прамаўляе: “*Заручаецца слуга Боскі (імя) слуге Боскай (імя)*”. Пры кожным вы-

Бедная пара, не якая мела сродкаў прызапасіць досыць віна для пачастунка шлюбных госьцяў, была, аднак, годная таго, каб Сам Госпад Ісус Хрыстос з Маці ушанавалі шлюб Сваёй прысутнасцю, каб Сама Царыца Нябесная звярнула на беднату яе Сваю увага і умаліла Сына Свайго дапамагчы патрэбе маладых цудоўным пераўтварэнням вады ў віно.

Такім чынам, бедната ніколькі не перашкаджае сем'ям хрысьціянскім багацець набожнасцю: добраўпарадкаванае жыцьцё чалавека, па слове Хрыста, не залежыць ад багацьця яго дому (Лк. 12:15). Калі маладыя будуць лічыць галоўны скарб свой у Боге, калі будуць упрыгожвацца хрысьціянскай набожнасцю і выконваць запаведзі Хрыстовы ва усе дні жыцьця свайго, то Госпад Бог, “*дабраваціўши у Кане Галілейскім сумленны паказаць шлюб Сваёй прысутнасцю, Сам абдаруе іх і напоўніць дом іх пишніцай, віном і ялеям і усялякімі дабромі, падаруе багаты праждыстак дзеля сям'і і дамачадцаў, падаруе Сваё съятое дабраслаўлення на усю працу іх, на вёскі і палі, на дамы і жывёліну іх, каб усё памнажала-ся і захоўвалася...*” (Трэбнік).

Па чытальні Евангельля выкладаецца новае навучанье супругам. Прыйносіцца чара з чырвоным віном, съятар дабраслаўляе яе і дае бяручым шлюб трохразова смакаваць з яе ў знак таго, што з гэтага часу ва увесь час наступнага шлюбнага жыцьця усё ў іх павінна быць агульнае, адны жаданыні і намеры, і што усе яны павінны дзяліць паміж сабой напалову: і шчасыце і няшчасыце, і радасыце і скрухі, і працы і супакой, і подзвігі і вянкі за подзвігі.

Пасыля смакаванья з чары пастыр Цэрквы, злучыўшы правіцы супругаў і пакрыўшы іх канцом епітрахілі (у знак таго, што яны злучыліся ў Хрысьце, і што муж праз рукі съятара атрымоўвае жонку ад самой Цэрквы), трохразова абводзіць маладых вакол аналоя, выяўляючы гэтым абыходжаньнем іх радасыць, духоўную весялосць. Акрамя таго, бо паўтораны круг заўсёды служыць знакам вечнасці, кругавобразным абыходжаньнем узяўшыя шлюб выяўляюць знак таго, што яны будуць захоўваць свой шлюбны саюз вечна, пакуль будуць жывыя, і выяўляюць зарок ні пры якіх чынніках не касаваць шлюбу. Абыходжанье здзяйсьніеца тройчы ў славу Св. Троіцы, Якая, такім чынам, заклікаеца ў съведчанье зароку супругаў.

Пасыля абыходу здымоўца вянкі з маладых пры адмысловых прывітаньнях, у якіх слуга Божы жадае ім узъвялічаванья ад Бога, вясельля, шматлікіх нашчадкаў і захавання запаведзяў Боскіх

усе цяжкасці, скрухі і хваробы шлюбнага стану, - яна дарункі шчасця узвышае і патрэбы беднаты робіць пераадольнымі. Муж ёсьць галава жонкі, гаворыць съв. ап. Павел, як і Хрыстос - Раздел Цэрквы (23 верш). Але Выратавальнік да таго узълюбіў Царкву, што аддаў Сябе за яе (25 верш), памёр на крыжы дзеля яе съвятасці і бязгрэшнасці, - так і муж павінен кахаць сваю жонку, як самога сябе (33 верш), павінен кахаць да гатовасці пакласці, у выпадку патрэбы, самае жыццё за сваю жонку, каб падаць ёй праудзівае выратаванье. Муж'я павінны кахаць сваіх жонак, як свае цела, вучыць той жа съв. Апостал: кахаочы сваю жонку кахае самога сябе (28 верш). Такім чынам, муж павінен быць галавой сваёй жонкі, - але не бяздумнай, не маларазумнай, не лёгкаважнай, а галавой разумнаю, думаючай. Муж павінен быць галавой жонкі, - але не дзеля таго, каб мучыць жонку жорсткасцю, халоднасцю, надмернымі патрабаваннямі (жонка ёсьць цела мужа: калі жа галава стане грэбаваць целам, то зынкне і сама), - а дзеля таго, каб, па слову Боскаму, разважліва паводзіць сябе з жонкай, як з найкаштоўнішым сасудам, аддаочы ёй гонар як сонцаспадкаемцы дабрадатнага жыцця (1 Пёт. 3:7), каб быць заўсёды і усюды узорам дзеля жонкі сваёй і з хрысьціянскаю пакорнасцю адзначаць і выпраўляць недахопы яе. Муж павінен быць праудзівым сябрам і апякуном неразлучнай спадарожніцы сваёй, павінен шукаць уzechі сабе і суцшэнні не на боку, не ў чужых хатах і зборах, а ў сябе дома, калі сваёй жонкі, якая пакінула дом бацькоў сваіх дзеля мужа і усяго чакае ад яго аднаго...

Як Царква падпарадкоўваеца Хрысту, так і жонкі - сваім муж'ям ва усім, як Самому Госпаду (Эф. 5:22, 24), загадвае слова Боскае; але зусім жонка не павінна “ні верхаводзіць над мужчынам, а быць у маўклівасці. Бо раней створаны Адам, а потым Ева; і не Адам зваблены, а жонка, звабіўшыся, пераступіла закон.” (1 Цім. 2:12-14). Царква Хрыстова съвята і богапаслухмяна выконвае волю Госпада, - так павінна паступаць і жонка ў дачыненьні да мужа свайго. Жонка павінна імкніцца ахоўваць гонар і імя таго, з кім спалучыў яе Усядобрый Задумца, прыцягваць да сабе каханынє мужа не пляценынем вальасоў, ні золатам, ні жэмчугам, ні шматкаштойнай вопраткай (1 Цім. 2:9), а сваёю разумнаю пакорнасцю, непарушнаю пэўнасцю, рахманымі намовамі, добрымі распараджэннямі ў доме і усімі способамі, якія падае вялікае імя памагатай мужа.

Іншы павучальны урок выкладаеца супругам у прапанаваным пры шлюбе евангельскім чытаньні аб шлюбе ў Кане Галілейской.

маўленьні гэтых слоў ён робіць знак крыжа над галавой жаніха і апранае пярсыцёнак. Затым берэц пярсыцёнак нявесты і прамаўляе, робячы знак крыжа над галавой нявесты тройчы: “*Заручаецца слуга Боская (імя) слуге Боскаму (імя)*”, і таксама апранае ёй пярсыцёнак на безназоўны палец правай рукі. Затым жаніх і нявеста тройчы абменываюцца сваімі пярсыцёнкамі.

Пярсыцёнак, па старажытным звычаі, служыў падрукам і сцвярджаэннем; трохразовым абменам пярсыцёнкаў запечатваеца і сцвярджаеца поўны узаемны давер асобаў бяручых шлюб: ад гэтага часу яны перадаюць адзін аднаму свае правы, гонар і спакой; з гэтых пор яны будуць жыць адзін дзеля аднаго, будуць абменывацца адзін з адным усім, - і гэтая узаемнасць паміж імі будзе сталая, бясконцая (як у пярсыцёнку - крузе - няма канца, так і саюз шлюбны павінен быць вечны, непарыўны). Жаніх, у съведчаньне свайго каханыня і гатовасці певрагай сіл сваіх дапамагаць немачы жаночай, аддае свой пярсыцёнак нявесце, а яна, у знак сваёй адданасці мужу і гатовасці прымаць дапомогу ад яго, свой пярсыцёнак узаемна аддае жаніху.

Пасля гэтага заручаныя набліжаюцца да аналоя, на якім ляжаць съв. Евангельле і крыж Хрыстоў; гэтым Царква съцвярджае ім, каб на усіх шляхах свайго жыцця, пры усіх задумах і распачынаннях яны мелі прад позіркам закон Хрыстоў, напісаны ў Евангельлі, каб у язвах раскрыжаванага на крыжы Христа Выратавальніка шукалі сабе суцшэнні сярод турбот жыццёвых. Пры гэтым св. Царква словамі съв. асалмасцеўцы, які паказвае дабрачансны стан набожных людзей у іх шлюбным, сямейным побыту, адказвае на пытаныні розуму і сэрцаў бяручых шлюб, што чакае іх наперадзе, якая частка дабрабыту рыхтуюцца ім. “*Дабрачансны кожны, хто байца Госпада, хто ходзіць шляхамі ягонымі!*” (Пс. 127:1), - вось краевугольны камень, вось няўхільная таямніца будучага сямейнага шчасця, як няўхільна слова Боскае. Такім чынам, праудзівае шчасце шлюбнага саюза залежыць ад таго, як сям'я будуць паводзіць сябе ў дачыненьні да Бога і съв. запаведзяу Ягоных: калі маладыя будуць дабрапакланяцца прад Богам і хадзіць шляхамі Яго, выконваць запаведзі Яго, то Сам Госпад сілаю Сваёй маутнасці і прамудрасці будзе улаштоўваць унутраную і зынешнюю дабрыню іх жыцця там, дзе адхіляючыся ад Бога сустракаюць адны няўдачы і скрухі...

Заручаныя жаніх і нявеста становяцца на адно “падножка” (на разасланы съвяточны рушнік) у знак таго, што яны павінны будуць падзяляць аднолькавую долю ва усім - як шчасцілівую, так і няшчас-

ную, - і усенародна прад крыжом і Евангельлем аб'яўляюць сваё добрае і нязмушанае дабравален'ня на уступ у шлюб. Жаніх і нявеста павінны уступаць у шлюб па сузгоднасці і жаданьню: нязмушанае кахан'ня іх адзін да аднаго служыць зарукаі сямейнага шчасця ў шлюбе і адным з найважных умоў законнасці шлюбу.

Зрэшты, сардэчнае узаемнае збліжэн'не жаніха і нявесты, дыкуемае словам Боскім (Быць. 24:57-58; 28:1-2), павінна быць асьвячонае дабраслаўлен'няй бацькоў і замяняючых месца іх (Судз. 14:1-3). Грэшна робяць дзеци, калі уступаюць у шлюб без дабраслаўлен'ні сваіх бацькоў: малітвы бацькоў, дабраслаўлен'ня іх, па съведчаньню слова Боскага, сцвярджает дамы дзяцей (Сір. 3:9), г.з. змацоўвае шчасцце і дабрабыт сямейнага жыцця дзяцей.

Такім чынам, па выяўленыні жаніхом і нявестаю прад тварам Самога Господа і прад усёю Царквой сузгоднасці на уступ у шлюб, слуга алтара Господа прыступае да здзяйснен'ня самога шлюбу. Вуснамі съятара ў кранальных малітвах съв. Царквы успамінае Сямім Богам дабраслаўлен'ня шлюбы съв. праайцоў нашых і заклікае на бяручых шлюб таго ж дабраслаўлен'ня Гасподняга, якога спадабніліся яны, моліць Усяышняга захаваць бяручых шлюб, як захаваныя былі Ной у каўчэгу, Ёна ва улоньні кіта і трыв хлопца ў пячы Вавілонскай, падараваць новай сям'і аднадумства душаў і цела, шматгодзьдзя, вянок неўядальны на нябёсах, падараваць ад расы небеснай звыш і ад тука зямнога, віна і ялея і усялякай дабрыні, каб яны маглі, "усялякае самаздаволен'не маючы", падаваць і патрабуючым. Разам з тым пастыр Цэркви умольвае Господа успомніць не толькі саміх бяручых шлюб, а і бацькоў іх, "ведаем малітвы бацькоў сцвярђаюць падмуркі дамоў..."

Але вось надышла найважная, прыўрачыстая, найсьвяцейшая ва усім шлюбная хвіліна. На дабраслаўлен'ную пару ускладаюцца вянкі - знакі царскай улады, - і гэтым выяўляецца уступаючым у шлюб дабраслаўлен'ня зрабіцца родапачынальнікамі, як бы князямі дому, царамі усяго будучых нашчадкаў, а разам ускладаецца абавязак карыстацца падараванаю уладай дзея і выгоды падуладных ім. Апроч таго, паколькі ў старажытнасці вянкамі упрыгожваліся галовы пераможцаў, ускладаньне вянкоў на жаніхі і нявесту служыць дзея іх як бы узнагародай за іх цнатлівае жыццё да шлюбу.

"Вянкі, - тлумачыць съв. Залатавуст, - ляжаць на галовах уступаючых у шлюб на знак перамогі, дзея іаго, каб паказаць, што яны, непераможныя злым запалам да шлюбу, такімі прыступаюць і

да шлюбнага ложа, г.з. у стане пераможцаў юрлівасці цялеснай. А калі хто быў улоўлены юрам, аддаў сябе блуднікам, то дзея чаго яму, пераможанаму, мець і вянок на галаве сваёй?" На самай справе, што павінны думаць і адчуваць пры ускладаньні вянкоў бяручыя шлюб, якія не захавалі да шлюбу сваёй цноты?.. Павінны пачувацца нявартымі вянкоў, і ў гэтай глыбокам разумен'ні уласнай нягоднасці хай прымуць яны цвёрды нamer згладзіць свае ранейшыя грэхападзеньні пакаяньнем і богадагоджальнымі справамі.

Пры ускладаньні вянкоў на жаніхі і нявесту слуга алтара Господа прамаўляе: "Бярэ шлюб слуга Боскі (імя) слуга Боская (імя)", "Бярэ шлюб слуга Боскі (імя) слуга Боская (імя)", і, тройчы (у гонар Св. Тройцы) дабраслаўляючы абодвух, тройчы жа абвяшчае таямніцазвязральныя слова: Госпадзі, Божа наша, славаю і гонарам вянчай іх! "Госпад! - як бы гаворыць гэтымі малітоўнымі словамі съвятар. - Як гэтая пара упрыгожаная зараз вянкамі, так упрыгожвай шлюбны саюз гэты ва ўсё жыццё іх славаю і гонарам, усімі падарункамі Свяаго дабраслаўлен'ня: ды ззае новая сям'я ў жыцці чысьцінёю і съятасцю, як зъялоць вянк іх, - і ды будуць годнымі вянкоў нябёсных, прыгатаваных у будучым жыцці пераможцам, перамагаючых чысьціка сусьевету гэтага і усякую юрлівасць благую, якія падаюцца за прытрымліванье шлюбнай вернасці, за подзвігі хрысьціянскія".

Так съв. Царква таемніча праўдзіва зводзіць на бяручых шлюб дабрыню Усясьвятога Духа, асьвячаючую іх шлюб, натуральнае нараджэн'не і выхаванье дзяцей. З гэтай хвіліны жаніх ёсьць ужо муж сваёй нявесты, нявеста - жонка свайго жаніхі; з гэтай хвіліны муж і жонка звязаныя непарыўнай сувяззю шлюбу, па няўхільным слове Хрыста Выратавальніка: "*што Бог злучыў, таго чалавек хай не разлучае*" (Мц. 19:6).

Зараз уступішым у шлюб неабходна пазнаць свае абавязкі ў дачыненьні адзін да аднаго, - і вось Царква Хрыстова прапаноўвае ўчитаемам пры шлюбе апостальскім чытаныні праўдзівае вучэн'не аб узаемных абавязках мужа і жонкі. Шлюбны саюз, па вучэн'ню слова Боскага, ёсьць таямніца вялікая (Эф. 5:32), з прычыны таго, што ён уяўляе собой адбітак, адлюстроўвае ў себе духоўна дабратны саюз Хрыста Выратавальніка з Царквой. Чыстае, нязменнае узаемнае шлюбнае кахан'не, азначаючы собой любоў Выратавальніка да Царквы, з'яўляеца крыніцай усёй шлюбнай дабрачыннасці, крыніцай узаемнага сямейнага спакою і шчасця; яна палягчае